

Datum: 31. marec 2021

**VSEM SINDIKALNIM ZAUPNIKOM
SINDIKATA DRŽAVNIH ORGANOV SLOVENIJE**

**ZADEVA: SLABŠANJE POLOŽAJA JAVNIH USLUŽBENCEV DRŽAVE IN UPRAV
LOKALNIH SKUPNOSTI**

Spoštovani,

sindikalni zaupniki in člani Sindikata državnih organov Slovenije (SDOS) iz velikega števila organov državne uprave in uprav lokalnih skupnosti nas dnevno opozarjajo na zelo različne pristope pri izvajanju ukrepov Vlade RS, ki se nanašajo na ukrep visoke stopnje zapiranja javnega življenja, ki bo trajal od jutri, 1. aprila 2021 do vključno 11. aprila 2021 in nedovoljene pritiske delodajalcev na javne uslužbence, ki opozarjajo na nespoštovanje urepov za zajezitev epidemije COVID-19 in kršitve pozitivne zakonodaje.

I. UKREPI VLADE – »LOCKDOWN«

Veliko javnih uslužbencev države in uprav lokalnih skupnosti se sooča z nejasnimi pojasnili delodajalcev, ko gre za izrabo starega letnega dopusta iz leta 2020, delo od doma in na čakanje na delo. Protikoronski zakonski paket – PKP7 (ZIUPOPĐVE) v 54. členu določa možnost daljšega referenčnega obdobja za izrabo letnega dopusta iz 2019 in 2020. Delavec lahko neizrabljen dopust iz 2019, ki ga ni izrabil niti v 2020, izrabi do 28. februarja 2021. Ne glede na določbo tretjega odstavka 162. člena ZDR-1 ima delavec, ki zaradi nujnih delovnih potreb, povezanih z obvladovanjem virusa SARS-CoV-2 ali zaradi posledic epidemije COVID-19, ni mogel izrabiti preostanka letnega dopusta za leto 2020 v rokih, kot jih določa ZDR-1, pravico letni dopust za leto 2020 izrabiti do 31. decembra 2021. To pomeni, da lahko delavec ves neizrabljen letni dopust iz 2020 prenese v 2021 in ga izrabi do 31. 12. 2021, kar velja tudi za tisti del dopusta, ki bi ga moral izrabiti v letu 2020.

Zakon določa, da so te izjeme pri izrabi letnega dopusta povezane z ugotovitvijo, **ko nekdo letnega dopusta ni mogel izrabiti zaradi nujnih delovnih potreb**, ki so povezane z obvladovanjem virusa SARS-CoV-2 oziroma zaradi posledic epidemije COVID-19.

Izraba letnega dopusta je stvar dogovora med delodajalcem in delavcem oziroma javnim uslužbencem, pri tem je potrebno poudariti, da lahko delavec izrabi le en sam dan dopusta po svoji volji oziroma brez soglasja delodajalca.

V času zaprtja javnega življenja oziroma »lockdown«, ki je razglašeno za obdobje od 1. do vključno 11. aprila 2021, bo po odločitvi ministra za javno upravo na sedežih organov državne uprave in tudi uprav lokalnih skupnosti delalo le 20 % javnih uslužbencev, kar pomeni, da bi naj preostali delali od doma oziroma čakali na delo doma. Postavlja se vprašanje tistih uslužbencev, ki zaradi narave dela tega ne morejo delati od doma, zato jim delodajalci predlagajo izrabo neporabljenega letnega dopusta iz leta 2020, kar pa seveda ni v skladu z namenom dopusta, saj biti doma zaradi izolacije ne pomeni biti na dopustu.

Vlada RS je na seji 28. 3. 2021 sprejela naslednje sklepe glede opravljanja nujnih nalog v organih državne uprave:

- Vlada za zaježitev širjenja tretjega vala epidemije COVID-19 nalaga predstojnikom organov državne uprave, da upošteva vrsto in naravo nalog organa v obdobju od vključno 1. aprila 2020 do vključno 11. aprila 2021 zagotovijo, da bo na delovnih mestih prisotnih največ 20 odstotkov javnih uslužbencev.
- Hkrati vlada priporoča, da javni uslužbenci, pri katerih delovni proces ne omogoča izvajanja delovnih nalog od doma, koristijo letni dopust ali presežek ur. Javne uslužbenke, ki v tem obdobju ne bodo izrabili letnega dopusta ali morebitne druge upravičene odsotnosti, se napoti na čakanje na delo doma s pravico do nadomestila plače, kot jo določa zakon.
- Vlada nalaga ministrstvu, da s tem sklepom seznani delodajalce v javnem sektorju iz svoje pristojnosti ter jim v okvirih, ki jih omogoča delovni proces, priporočajo enako ravnanje.
- Zakon o delovnih razmerjih določa, da se v primerih naravnih ali drugih nesreč, če se taka nesreča pričakuje ali v drugih izjemnih okoliščinah, ko je ogroženo življenje in zdravje ljudi ali premoženje delodajalca, lahko vrsta ali kraj opravljanja dela, določenega s pogodbo o zaposlitvi, začasno spremenita tudi brez soglasja delavca, vendar le, dokler trajajo take okoliščine. Aktualne epidemiološke razmere za omejitev širjenja virusa COVID-19 narekujejo uporabo tega člena in drugih, v sklepu predlaganih ukrepov, seveda upošteva vrsto in naravo nalog organov državne uprave.
- Upošteva navedeno predlagani sklep nalaga predstojnikom organov državne uprave, da zagotovijo, da bo v obdobju od vključno 1. aprila 2021 do vključno 11. aprila 2021 na delovnih mestih prisotnih največ 20 odstotkov javnih uslužbencev, ostalim pa na podlagi zakona odredijo delo na domu, če vrsta nalog to omogoča, **sicer javni uslužbenci koristijo letni dopust ali presežek ur**. Javne uslužbenke, ki ne bodo koristili letnega dopusta ali druge upravičene odsotnosti z dela, delodajalec oziroma predstojnik **napoti na čakanje na delo doma** s pravico do nadomestila plače, kot jo določa zakon.
- Upošteva aktualno epidemiološko situacijo, vlada priporoča enako ravnanje tudi preostalim delodajalcem v javnem sektorju.

Za državno upravo se upoštevanje sklepov Vlade RS z dne 28. marca 2021 šteje **za obvezno**, ostalim delodajalcem javnega sektorja pa ga le priporočajo, kar pomeni, da jih lahko slednji enostavno ne upoštevajo, saj za njih niso obvezni, kar poraja smiselno ukrepov »lockdown«, če so obvezni samo za državne organe, za ostale v javnem sektorju pa veljajo zgolj kot priporočilo, kar pomeni, da to kar je obvezno za **32.000 uslužbencev državne uprave, za preostalih več kot 140.000 enostavno ne velja**.

Eden takšnih primerov je sklep oziroma obvestilo direktorice uprave Mestne občine Ljubljana (MOL), ki se sklicuje na sklepe Vlade RS z dne 28. 3. 2021 in vodjem služb naroča, da bodo dobili tabelo, v kateri morajo za svoje podrejene predlagati razpored dela in odsotnosti za čas od 1. do 11. aprila 2021 po naslednjih kriterijih:

- dopust,
- prisotnost na delovnem mestu,
- delo na domu,
- čakanje na delo doma.

Kot osnovni namen razporeditve dela po posameznih oddelkih in v službi varovanja zdravja utemnjujejo s ciljem, da so storitve mestne občine kakovostno in hitro opravljene. Delo na domu predlagajo samo za tiste, katerih delovno mesto to dopušča, imajo ustrezne pogoje za delo na domu in **so porabili ves lanski dopust**. Prednost pri delu na domu imajo sodelavke in sodelavci, ki so posebej zdravstveno ogroženi. Čakanje na delo doma naj se predlaga samo za tista delovna mesta, za katera ni mogoče zagotoviti dela in ob predpostavki, da so **zaposleni porabili ves lanski dopust. Kakorkoli že, dela ne domu se ne sme pogojevati z izrabo starega letnega dopusta**, saj je delo na domu eden od bistvenih elementov preprečevanja širjenja epidemije COVID-19, po drugi strani pa so v enem od oddelkov uprave MOL skoraj polovici uslužbencev odredili »prisotnost na delovnem mestu«.

Posebej zanimiv in vreden kritike je način uporabe inštituta dela od doma na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ), kjer velja priporočilo generalnega sekretarja, ki odločanje, kdo bo delal na sedežu delodajalca in kdo od doma, prepušča **»dogovoru med uslužbenci«**, kar posledično pomeni, da nekateri enostavno nočejo delati od doma, manj pogumni pa so naravnost prisiljeni, da zaradi potreb njihovega delovnega mesta prihajajo na delovno mesto pri delodajalcu le takrat, ko so samovoljni odsotni. Gre za primer popolnega nerazumevanja dela od doma kot **ukrepa za zajezitev epidemije COVID-19**, saj na način, ko nekdo dela tri dni doma in za dva dni pride v službo na delovno mesto, **možnost okužbe le še povečuje**.

II. IZPLAČILO DODATKOV

Po objavi izplačil dodatkov k plačam v policiji in zdravstvu, je vse več **opozoril in pozivov k javni kritiki in uporabi pravnih sredstev zoper delodajalce**, ki so, **sicer na zakonit način, dobesedno zlorabili** namen dodatkov za nevarnosti in posebne obremenitve, ki jih natančneje opredeljuje 39. člen Kolektivne pogodbe za javni sektor (Uradni list RS, št. 57/08, 23/09, 91/09, 89/10, 40/12, 46/13, 95/14, 91/15, 21/17, 46/17, 69/17 in 80/18; v nadaljnjem besedilu: KPJS), ki v 11. točki prvega odstavka določa dodatek k plači **za delo v rizičnih razmerah** (območje vojne nevarnosti, nevarnosti terorističnih napadov z biološkimi agensi, demonstracij, naravnih nesreč, **epidemij** in epizootij) in bi se naj izplačeval **v višini 65 % urne**

postavke osnovne plače javnega uslužbenca le za čas, ko obstaja možnost okužbe. V praksi so največ dobili tisti, ki so svoje delo opravljali daleč od strank in v zavetju svojih pisarn.

III. POZIV NA PRIJAVLJANJE KRŠITEV DELOVNE ZAKONODAJE IN UKREPOV ZA ZAJEZITEV EPIDEMIJE COVID-19

Vlado RS smo že 24. 2. 2021 zelo jasno in nazorno opozorili, da morajo biti vsi javni uslužbenci državnih organov in uprav lokalnih skupnosti, ki so primerljivo delo opravljali na sedežih organov, obravnavani enako, še posebej primerljiva obravnava pa mora veljati za: pooblašcene uradne osebe represivnega dela državnega aparata, inšpektorje državnih in občinskih inšpektoratov ter druge uradnike in strokovno tehnične delavce državnega aparata, **ki dela in naloge v času razglašene epidemije opravljajo na terenu oziroma neposredno s strankami**, zato vse anomalije pri izplačevanju dodatkov sprotno sporočajte na sedež SDOS.

Posamezne organizacije Sindikata državnih organov Slovenije in posamezni oškodovani državni uslužbenci ter uslužbenci uprav lokalnih skupnosti, ki zaznajo hujše kršitve in zlorabe javnih pooblastil in neracionalne rabe javnih sredstev, tega pojava ne smejo spregledati.

V SDOS se zavedamo, da po letu dni omejene aktivnosti slovenskega gospodarstva, to dejstvo prinaša krizo slovenskih javnih financ ter slabitev materialne substance za delovanje države in ostalega javnega sektorja, zato prav zaradi tega terjamo zakonito in pravično rabo javnega denarja in še posebej pravično in zakonito izplačevanje plač, dodatkov in drugih stroškov dela.

V času epidemije se na nas redno obračajo člani SDOS – inšpektorji državnih inšpektoratov, ki jih skrbijo posledice stalnih groženj in verbalnih ter tudi fizičnih napadov na inšpektoratov, kar vpliva na njihovo delo in vse slabše socialno počutje.

Pričakujemo ustrezen in času primeren odziv sindikalnih zaupnikov SDOS in temu kritičnemu času primerno delovanje in sodelovanje z neposrednimi predstavniki delodajalcev, saj moramo nerešene probleme reševati sprotno in transparentno, kajti ne smemo dovoliti, da bi zapadli v stanje nepotrebnih konfliktov in apatije ter neučinkovitosti.

IV. NAJAVA SPREMEMB SISTEMA PLAČ V JAVNEM SEKTORJU

Vlada je najavila spremembe sistema plač v javnem sektorju, ki bi dopuščale izstop posameznih delov javnega sektorja iz enotnega sistema plač v javnem sektorju. Kvalificirana večina reprezentativnih sindikatov javnega sektorja se zavzema za enoten plačni sistem, a vendar moramo pri tem posebej opozoriti, da bi se morali za javne uslužbence državne uprave, organov pravosodja in uprav lokalnih skupnosti z Vlado RS **pogajati ločeno**, kajti vedno znova doživljamo ovire, ki nam jih v pogajanjih postavljajo sindikati nedržavnega dela javnega sektorja, ki predstavljajo **140.000** zaposlenih v javnem sektorju.

Pričakujemo vaše predloge in vas prosimo, da ta čas epidemije preživite v zavetju en drugega in se pri tem izogibate vseh dejanj, s katerimi bi škodili en drugemu in učinkovitosti vašega dela za dobro vseh nas.

Že skoraj leto dni naše sindikalno poslanstvo opravljamo v nenormalnih pogojih dela, ko moramo biti še kako previdni, da uspešno varujemo svoje zdravje in zdravje drugih, a vendar se fizično udeležujemo večine razgovorov z delodajalci, ko gre za varovanje pravic naših članov in zagotavljanje čim bolj varnega delovnega okolja. Z vašo pomočjo bomo v vseh primerih zagotovo še bolj uspešni.

Želim vam uspešno delo in ostanite Zdravi!

S spoštovanjem in lepimi pozdravi,

Frančišek VERK
PRESEDNIK